संस्थापक-नाट्याचार्य कृष्णाजी प्रभाकर खाडिलकर

संपादकीय

नवा काळ

|| न मे भक्त प्रणश्यति ||

... तर विकासही कुपोषित होईल

गेल्या काही वर्षांपासून भारत हा अन्नधान्य उत्पादनामध्ये उत्तम प्रगती करतो आहे. एकेकाळी भारताला जगातल्या अनेक देशांकडून अन्नधान्य आयात करावे लागत होते. आज भारताकडे अन्नधान्याचा मोठा साठा असून, जगातील अनेक देशांना भारत अन्नधान्य निर्यात करतो. एवढेच नव्हे तर देशभरातल्या ८० कोटींपेक्षा जास्त लोकांना रेशन दुकानातून दर महिन्याला दहा किलो अन्नधान्य मोफत दिले जाते. म्हणजे देशाची अन्नधान्याची गरज भागवून शिवाय अडीअडचणीच्या काळात आवश्यक असलेला साठा कायम ठेवून अन्नधान्य देण्याइतपत भारताकडे क्षमता आहे. भारतीय लोकसंख्या आणि त्या सगळ्यांची अन्नधान्याची गरज भागवली जाणे हे सर्वात मोठे आव्हान ठरते. हे आव्हान पूर्ण करीत असताना अजूनही देशाच्या अनेक भागांत कुपोषणासारखी समस्या ठाण मांडून बसलेली दिसते. फार दूर जाण्याची गरज नाही. आपल्या महाराष्ट्रात जवळपास सगळ्याच जिल्ह्यांमध्ये गेल्या वर्षभरात कुपोषित बालकांची संख्या प्रचंड वाढलेली आहे. एकीकडे राज्याच्या विकास योजनांचा धडाका लावला जात असताना दुसरीकडे राज्यातील जवळपास प्रत्येक जिल्ह्यात कुपोषित बालकांची संख्या इतक्या वेगाने वाढावी हे अत्यंत धक्कादायक ठरते. मग एकूणच विकास योजनांमध्ये प्रत्येक नागरीकाच्या पोषण आहाराचा कितपत विचार होतो आहे याबद्दल शंका आहे. किंवा संबंधित घटकांपर्यंत हा पोषण आहार पोहोचू दिला जात नाही, असेदेखील म्हणावे लागते. अगदी अलिकडच्या ताज्या आकडेवारीप्रमाणे नाशिक जिल्ह्यात साडेचार हजार मुलं कुपोषित आहेत. धुळे, नंदुरबार, चंद्रपूर, पालघर, अशा काही जिल्ह्यांमध्ये ही समस्या अधिक तीव्र झालेली आहे. सतत प्रयत्न करूनही जर ही समस्या कमी होत नसेल तर गरजू लोकांपर्यंत आवश्यक तेवढा पोषण आहार पोहोचू दिला जात नाही असा त्याचा निष्कर्ष काढावा लागतो. खरे तर ग्रामपंचायत स्तरावर आर्थिक दुर्बल घटकांसाठी पुरेसे अन्नधान्य पोहोचण्याबाबत योजना राबवल्या जातात. तरीसुद्धा ही संख्या वाढत राहते. यावरून पोषक आहाराबरोबरच यासंदर्भातली जनजागृती पुरेशा प्रमाणात होत नाही. असादेखील त्याचा अर्थ निघतो. विशेषतः आदिवासी पाड्यांमध्ये रेशन दुकानांवरचे अन्नधान्य योग्य पद्धतीने पोहोचत नाही. आणि आदिवासींमध्ये यासंदर्भातली योग्य जनजागृती न केल्याने त्यांच्या नावे असलेल्या अन्नधान्याचा परस्पर पोबारा होतो.

पोषण आहार पोहचतच नाही

कुपोषित बालकांच्यासंदर्भात आरोग्यविषयक जनजागृतीदेखील तितकीच महत्त्वाची ठरते. या आदिवासी भागातल्या गर्भवती महिलांना योग्य त्या प्रमाणामध्ये पोषण आहार उपलब्ध होत नाही. त्या आदिवासींकडूनही याबाबत हलगर्जीपणा केला जातो. योग्यवेळी आरोग्यविषयक मदत न मिळाल्याने नवजात बालकांची काळजी घेण्याबाबतही अक्षम्य दुर्लक्ष होते. ग्रामीण भागातल्या किंवा आदिवासी परिसरात सरकारी प्राथमिक आरोग्य केंद्रांवर चांगले उपचारही आवश्यक त्यावेळी उपलब्ध होत नाहीत. ग्रामीण भागाकडे दुर्लक्ष करण्याचे प्रकार सातत्याने होत असतात. त्या भागातली निरक्षरता किंवा अर्धसाक्षरता हीदेखील या समस्येचे कारण ठरते. राज्याच्या अंदाज पत्रकामध्ये कुपोषण निर्मूलनासाठी पुरेशी तरतूद केलेली असते. त्यातल्या योजनांची अंमलबजावणी तितक्या प्रभावीपणे होत नाही. ज्या ग्रामीण भागात शहरी भागासाठी अनेक वस्तूंचा पुरवठा होतो. अगदी दूधसुद्धा मोठ्या प्रमाणावर शहराकडे रवाना होते. पण त्याच आदिवासी भागातल्या मुलांच्या पोषणासाठी आवश्यक तेवढे दूधही उपलब्ध होत नाही. त्यातला आश्चर्याचा भाग म्हणजे गेल्या तीस चाळीस वर्षांपासून कुपोषणाची ही समस्या भेडसावते आहे. दरवर्षी किमान दहा ते पंधरा हजार मुलं कुपोषणाने दगावतात. चंद्रपूर जिल्ह्यातल्या या कुपोषणाविरोधात डॉ. अभय बंग यांनी मोठी मोहीम सुरू केली होती. जवळपास वीस वर्षांपूर्वी राज्यातल्या सगळ्या आदिवासी भागांत पंचवीस हजार मुलं दगावल्याचेही निदर्शनास आले होते. या प्रकारानंतर सरकारी पातळीवर थोडीफार हालचाल झाली. नव्याने काही योजना समाविष्ट केल्या गेल्या. विशेषतः आरोग्य, आहार, यासंदर्भात त्या त्या समाजघटकांना थेट लाभ कसा होईल याचादेखील आराखडा तयार केला गेला. परंतु ही योजना पोहोचवण्याची जबाबदारी ज्यांच्यावर असते. त्यांच्यावरच नियंत्रण नसल्याने या योजनांचा लाभ संबंधितांना मिळतो आहे की नाही, हे स्पष्ट होऊ शकत नाही.

भ्रष्टाचाराचे कुरण

केंद्र सरकार, राज्य सरकार या दोघांकडूनही वेगवेगळ्या योजना जाहीर होत असतात. परंतु त्या संबंधितांपर्यंत पोहोचूच दिल्या जात नाहीत ही त्यातली वस्तुस्थिती आहे. आज जरी या सगळ्या योजनांचा कठोरपणे आढावा घेतला तर त्यात चालणाऱ्या भ्रष्टाचाराचा खरा चेहरा समोर येईल. म्हणजे आदिवासी किंवा ग्रामीण भागातले हे कुपोषण भ्रष्टाचाराचे कुरण होते आहे. त्यातला आणखी एक गंभीर भाग म्हणजे त्या त्या भागातील लोकप्रतिनिधीसुद्धा या समस्येबाबत अत्यंत असंवेदनशील असतात. आपल्या मतदारसंघामध्ये कोणाचेही कुपोषण होणार नाही, याची काळजी लोकप्रतिनिधींनी घ्यायला हवी. परंतु तिथे चालणाऱ्या भ्रष्टाचाराला राजकीय संरक्षण मिळत राहते. आणि हे लोकप्रतिनिधीसुद्धा इतक्या गंभीर समस्येबाबत सोयीस्करपणे मौन बाळगून असतात. म्हणूनच विकासाचे धोरण राबवताना राज्यातला दहा ते पंधरा टक्के समाज कुपोषणासारख्या समस्येने ग्रस्त असेल तर त्या विकासाला कधीच परिपूर्णता येऊ शकणार नाही. विकास या संकल्पनेमध्ये गरीब किंवा सामान्य माणसाचाच सर्वप्रथम विचार झाला पाहिजे. केवळ पायाभूत सुविधा निर्माण केल्या म्हणजे विकास ठरत नाही. कारण मूलभूत सुविधांपासून वंचित असणारा समाज विकास प्रक्रियेत सहभागी करून घेतले जात नाही, असा त्याचा अर्थ होतो. ही समस्या तर अशीच कायम राहिली तर तो विकासही कुपोषितच राहील. जोपर्यंत प्रत्येकाच्या मूलभूत गरजांची पूर्तता होत नाही, तोपर्यंत विकासाला परिपूर्णता येणार नाही.

सुविचार

विलास कोळेकर
खंडाळा, रत्नागिरी. मोबा.९४२२४२०६११

दिवसभराच्या कष्टाने माणूस एवढा थकत नाही जेवढा राग आणि चिंतेने थकतो.

पंचांग

शुक्रवार, ८ ऑगस्ट २०२५
शक १९४७ विश्वावसुनामसंवत्सर

श्रावण शुक्ल चतुर्दशी
नक्षत्र : उत्तराषाढा

रवी उदय- ०६-१९
रवी अस्त- १९-०९

-: जन्मराशी :-
००-०१ ते २४-०० मकर

नारळी पौर्णिमा; श्रवण कर्म; बुधाचा पहाटे पूर्वेला उदय; वरदलक्ष्मी व्रत; जरा-जिवंतिका पूजन; पौर्णिमा प्रारंभ दुपारी २.१२

मुद्रक, प्रकाशक **सौ. जयश्री रमाकांत खाडिलकर-पांडे** यांनी हे दैनिक नवाकाळ ऑफिस आणि नवाकाळ प्रेस करिता १) दांगट मीडिया प्रा.लि., पत्ता: प्लॉट नं. २२, दिघा एमआयडीसी, टीटीसी इंडस्ट्रीयल एरिया, विष्णू नगर, दिघा, नवी मुंबई -४००७०८. २) एलिगंट ऑफसेट प्रिंटर्स प्रा.लि., पत्ता: प्लॉट नं.एफ ७-१ आणि एफ ७-२/२, एमआयडीसी, शिरोली इंडस्ट्रीयल एरिया, शिरोली गाव, ता.हातकणंगले, जिल्हा कोल्हापूर - ४१६१२२ येथे छापून घेतले व नवाकाळ बिल्डिंग, १३ नवाकाळ पथ, खाडीलकर रोड, गिरगांव, मुंबई -४००००४ येथे प्रसिद्ध केले.
संपादक : **रोहित रमाकांत पांडे** • कार्यकारी संपादक: **समीर करवे** (*पी.आर.बी. कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी कार्यकारी संपादक यांच्यावर आहे.)

संपर्क : संपादक विभाग: ८६५२२०१४४०,
जाहिरात विभाग : ८१०८११६४२३, ८१०८११६४२९.
छोट्या जाहिराती: ८४२२८१७४४५. वितरण विभाग : ९५९४९३६४४१
ई-मेल: navakal.1923@gmail.com
'नवाकाळ ऑफिस व नवाकाळ प्रेस'चे प्रकाशन दैनिक
'नवाकाळ' आर.एन.आय.क्र.५७१४/५७
स्थापना ७ मार्च १९२३/ फाल्गुन वद्य ५ शके १८४४

Printed and Published by **Jayshree Ramakant Khadilkar-Pande** On behalf of Navakal Office And Navakal Press. Printed at 1) Dangat Media Pvt. Ltd., Address : Plot No.22, Digha M.I.D.C., TTC Industrial Area, Vishnu Nagar, Digha, Navi Mumbai - 400 708. . 2) Elegant Offset Pvt. Ltd., Address : Plot No.F7-1 & F7-2/2, M.I.D.C., Shiroli Industrial Area, Village Shiroli, Tal. Hatkanagle, Dist Kolhapur-416122. Published at Navakal Building, 13 Navakal Path, Khadilkar Road, Girgaum, Mumbai - 400 004.
Editor - **Rohit Ramakant Pande** • Executive Editor - **Sameer Karambe** (*As per P.R.B. law Executive Editor will be responsible for all the content in Daily Navakal)

पाककृती

खजूर फालुदा

★ **साहित्य** - सात- खजूर, १/३ कप-मिक्स केलेली ड्रायफ्रूट्स, अर्धा टेबलस्पून- टुटीफ्रुटी, १/३ कप- खसखस सिरप, १/३ कप- भाजलेली मखाना पावडर, ३/४ कप- वाफवलेला साबुदाणा, अर्धा कप- चिरलेली ताजी फळे, तुमच्या आवडीचे कोणतेही आईस्क्रीम, दीड टेबलस्पून- भिजवलेले खरबूज बिया

★ **कृती** - सर्वात आधी खजूर गरम दुधात तीस मिनिटे भिजवा. नंतर मिक्सर ग्राईंडरमध्ये बारीक बारीक करा. आता एका पॅनमध्ये दूध गरम करा. नंतर भाजलेले मखाना घाला आणि थोडा वेळ शिजवा. आता दूध थोडे थंड होऊ द्या. नंतर खजूर पेस्ट आणि खसखस सिरप घाला आणि थंड होण्यासाठी फ्रीजमध्ये ठेवा. आता सर्वप्रथम सर्व्हिंग ग्लासमध्ये थोडे खसखस सिरप घाला. नंतर त्यात खरबूज बिया घाला. आता त्यात केशर पिस्त्याचा आईस्क्रीम घाला. आता साबुदाणा, चिरलेली सुका मेवा घाला. आता चिरलेली ताजी फळे घाला. व खसखस दूध घाला आणि नंतर खजूर बिया आणि साबुदाणा घाला आणि पुन्हा वर दूध घाला. आता शेवटी अर्धा स्कूप आईस्क्रीम घाला आणि चिरलेली सुका मेवा, डाळिंब बियाणे आणि टुटी-फ्रुटीने सजवा. तर चला तयार आहे आपला खजूर फालुदा.

पाकिस्तानी हॉकी संघाचा भारतात खेळण्यास नकार

आशिया हॉकी स्पर्धा! आता बांगलादेशला आमंत्रण

बिहारच्या राजगीरमध्ये २७ ऑगस्टपासून आशिया चषक हॉकी स्पर्धा सुरू होणार आहे. सुरक्षेच्या कारणावरून भारतात हॉकीचा सामना खेळण्यास पाकिस्तानच्या हॉकी संघाने नकार दिला. त्यामुळे भारत आणि पाकिस्तान यांच्यातील हॉकीचा सामना रद्द होणार आहे.

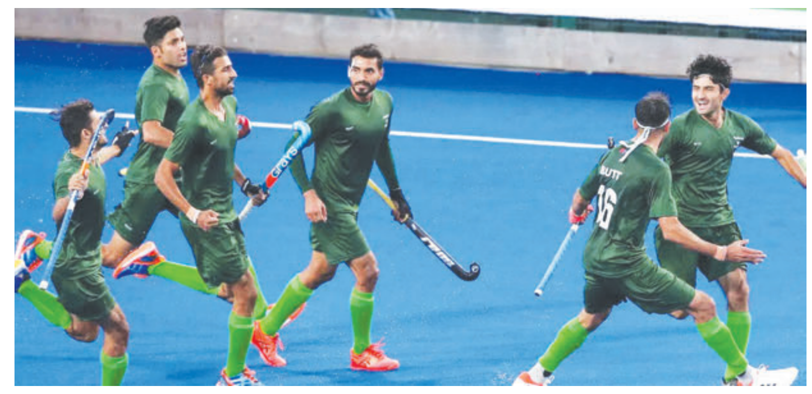

■ कराची

या स्पर्धेत भारतासह ८ संघांचा समावेश आहे. पाकिस्तानच्या या निर्णयानंतर भारताच्या हॉकी व्यवस्थापनाने दुसऱ्या देशाला आशिया चषकाच्या स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी आमंत्रण दिले. भारताच्या हॉकी व्यवस्थापनाने सांगितले की, भारत सरकार पाकिस्तानच्या खेळाडूंना व्हिसा देण्यास तयार होती. मात्र, सुरक्षेचे कारण पुढे करत पाकिस्तान हॉकी महासंघाने भारतात येण्यास नकार दिला. या स्पर्धेसाठी भारताकडून बांगलादेशला आमंत्रण देण्यात आले आहे. सध्या भारत, चीन, जपान, मलेशिया, दक्षिण कोरिया, ओमान, चिनी, तैपेई या स्पर्धेत भाग घेणार आहे. या निर्णयामुळे नोव्हेंबर-डिसेंबरमध्ये चेन्नई आणि मदुराई येथे होणाऱ्या आगामी ज्युनियर विश्वचषकात पाकिस्तानी हॉकी संघाच्या सहभागावरही प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे. पाकिस्तान हॉकी संघाचा शेवटचा भारत दौरा २०२३ मध्ये चेन्नई येथे झालेल्या आशियाई चॅम्पियन्स ट्रॉफीसाठी होता.

पहलगाम हल्ल्यानंतर भारत आणि पाकिस्तानमधील अंतर आणखी वाढले आहे. इतर प्रत्येक क्षेत्राप्रमाणे त्याचा क्रीडा जगतावरही परिणाम झाला आहे. भारतीय क्रिकेट संघही अनेक स्पर्धांमध्ये पाकिस्तानमध्ये सामने खेळण्यासाठी गेलाच नाही. त्यानंतर भारत विरुद्ध पाकिस्तान सामना तटस्थ ठिकाणी झाला. त्यानंतर सप्टेंबरमध्ये भारतात आशिया क्रिकेट चषक होणार होता. मात्र पाकिस्तानी संघाने आमचे सामने तटस्थ ठिकाणी खेळवण्याचा आग्रह धरला. त्यामुळे बीबीसीआयने आशिया क्रिकेट चषक खेळवण्याचा निर्णय आशिया क्रिकेट परिषदेला कळवला. त्यानंतर ही स्पर्धा सौदी अरेबियामध्ये खेळवण्यावर आशिया क्रिकेट परिषदेने शिक्कामोर्तब केले.

कॅरमच्या प्रचार आणि विकासासाठी केंद्रीय क्रीडामंत्री मांडवीयांना साकडे

■ नवी दिल्ली

कॅरमच्या प्रचार आणि विकासासाठी महाराष्ट्र कॅरम असोसिएशनचे अध्यक्ष जितेंद्र शहा, सचिव अरुण केदार, अखिल भारतीय कॅरम महासंघ व आंतरराष्ट्रीय महासंघाचे माजी सचिव, हरियाणा कॅरम असोसिएशनचे सचिव एस. के. शर्मा, चंदिगढ कॅरम असोसिएशनचे सचिव महेश सेखरी व सेंट्रल सिव्हिल स्पोर्ट्स बोर्ड दिल्लीचे विजेंदर सिंग यांनी पार्लमेंट हाऊस, दिल्ली येथे केंद्रीय क्रीडा मंत्री मनसुख मांडवीया यांची त्यांच्या दालनात भेट घेतली. या भेटीत कॅरम खेळाच्या व खेळाडूंच्या विविध समस्या मांडण्यात आल्या. त्यावर मनसुख मांडवीया यांनी यामध्ये लक्ष घालण्याचे व समस्यांचे निवारण करण्याचे आश्वासन दिले.

स्पोर्ट्स गव्हर्नन्स बिलात कॅरम असोसिएशनने केलेल्या सूचनांचा विचार केल्याबद्दल असोसिएशनच्या वतीने मानद सचिव अरुण केदार यांनी क्रीडा मंत्र्यांचे आभार मानले.

भारताविरुद्ध कसोटी, वनडे मालिका ऑस्ट्रेलियाच्या 'अ' संघाची घोषणा

■ सिडनी

पुढील महिन्यात भारतात २ अनधिकृत कसोटी आणि ३ एकदिवसीय मालिका खेळण्यासाठी ऑस्ट्रेलिया 'अ' संघाची घोषणा केली. दोन्ही चार दिवसांचे कसोटी सामने लखनौच्या एकाना स्टेडियमवर खेळवले जातील. तसेच कानपूरमधील ग्रीन पार्क येथे एकदिवसीय मालिका होणार आहे. ऑस्ट्रेलियाचे संपूर्ण लक्ष २०२७ च्या सुरुवातीला होणाऱ्या पुढील बॉर्डर-गावस्कर ट्रॉफी दौऱ्यासाठी उदयोन्मुख खेळाडूंना तयार करण्यावर आहे. ऑस्ट्रेलिया 'अ' संघात १४ सदस्यीय चार दिवसीय संघात कूपर कॉनोली, टॉड मर्फी आणि नॅथन मॅकस्विनी यांचा समावेश आहे. एकदिवसीय सामन्यांसाठी कमी अनुभवी संघाची निवड करण्यात आली आहे.

सुशील इनामदार यांचे सूयश

■ ठाणे

ठाणे जिल्हा अॅथलेटिक्स संघटनेचे ज्येष्ठ प्रशिक्षक आणि तांत्रिक अधिकारी सुशील इनामदार जागतिक अॅथलेटिक्स महासंघाची ब्रॉन्झ लेव्हल पंच परीक्षा उत्तीर्ण झालेत.

ही परीक्षा पास होणारे सुशील इनामदार हे ठाण्यातील पहिले आणि महाराष्ट्रातील चौथे तांत्रिक अधिकारी आहेत. ही परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यामुळे सुशील इनामदार यांना आशियाई देशांमध्ये होणाऱ्या मैदानी स्पर्धांमध्ये तांत्रिक अधिकारी म्हणून सहभागी होता येणार आहे. सुशील इनामदार गेली ३५ वर्षे या क्षेत्रात कार्यरत असून, त्यांनी राज्य आणि राष्ट्रीय पातळीवरील विविध मैदानी स्पर्धांमध्ये तांत्रिक अधिकारी म्हणून जबाबदारी सांभाळली आहे.

आंतर रुग्णालयीन क्रिकेट स्पर्धेचे आयोजन

मुंबई - गिरनार चहा पुरस्कृत आणि मुंबई क्रिकेट असोसिएशन मान्यता प्राप्त आंतर रुग्णालयीन क्रिकेट स्पर्धेत ज्या रुग्णालयीन क्रिकेट संघांना सहभागी व्हायचे असेल अशा संघांनी अनिल बैकर यांच्याशी संपर्क करावा. प्रथम येणाऱ्या १६ क्रिकेट संघांना स्पर्धेत प्रवेश देण्यात येईल. गेली ३१ वर्षे या स्पर्धेचे आयोजन केले जात आहे. हुमॉयू जाफरी सरचिटणीस आणि मिलिंद सावंत खजिनदार आणि त्यांचे सहकारी हे स्पर्धेच्या यशस्वी आयोजनासाठी अथक मेहनत घेत आहेत. फॉर्म पूर्ण भरून प्रवेश फीसहित स्वीकारण्याची शेवटची तारीख ३० ऑगस्ट २०२५ आहे.